

Sygn. akt. II AKa 79/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie

w składzie:

Przewodniczący: **SSA Zbigniew Różański (spr.)**

Sędziowie: **SSA Edward Loryś**

SSA Stanisław Urban

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Łuksik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie

- Janusza Drozdowskiego

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2012r.

sprawy **Z. L. i J. L.**

o odszkodowanie za niesłuszne zatrzymanie syna

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawców

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 5 czerwca 2012r, sygn. akt II Ko 111/12

u t r z y m u j e zaskarżony wyrok w mocy, **u z n a j a c** apelację pełnomocnika wnioskodawców za oczywiste bezzasadną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił wniosek Z. L. i J. L. o odszkodowanie i zadośćuczynienie związane z niesłusznym zatrzymaniem ich syna M. L..

Od powyższego wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawców, w której podniósł zarzut obrazy prawa materialnego, a mianowicie art. 556 k.p.k., przez błędną jego wykładnię i uznanie, że przepis ten wyklucza możliwość dochodzenia odszkodowania wymienionym w nim uprawnionym w przypadku, gdy szkoda powstała wskutek niewątpliwie niesłusznego zatrzymania i w konsekwencji jego niezastosowanie.

W oparciu o ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pełnomocnika wnioskodawców nie jest zasadna.

Wbrew wywodom skarżącego, zawartym w uzasadnieniu środka odwoławczego, nie sposób przyjąć, iż w realiach niniejszej sprawy zachodzą przesłanki do zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie syna wnioskodawców.

Z treści art. 556 § 1 k.p.k. wynika, że w razie śmierci oskarżonego prawo do odszkodowania przysługuje temu, kto wskutek wykonania kary lub niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania utracił: 1) należne mu od uprawnionego z mocy ustawy utrzymanie, 2) stale dostarczane mu przez zmarłego utrzymanie, jeżeli względy słuszności przemawiają za przyznaniem odszkodowania.

Przywołany przepis wyznacza nie tylko krąg osób uprawnionych do dochodzenia odszkodowania w przypadku śmierci oskarżonego, ale określa także zakres przysługującego im roszczenia.

Z treści omawianego przepisu wynika, że osobom tym przysługuje prawo do odszkodowania, ale nie do zadośćuczynienia, jednakże tylko wtedy, gdy szkoda powstała wskutek wykonania wobec oskarżonego kary (niesłusznego skazania) albo wskutek niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Wynika z tego, że odszkodowanie nie przysługuje tym osobom, jeżeli szkoda powstała wskutek niewątpliwie niesłusznego zatrzymania (tak J. Grajewski (red.) Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom II (art. 425-673), wyd. II, teza 1).

Wykładnia przepisów art. 556 § 1 i art. 552 § 4 k.p.k. dokonana przez pełnomocnika wnioskodawców jest wykładnią rozszerzającą, która jednak nie znajduje żadnego uzasadnienia. Wprawdzie przepis § 4 art. 552 k.p.k. przewiduje, że odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje również w wypadku niewątpliwie niesłusznego zatrzymania to jednak te roszczenia dotyczą tylko osoby zatrzymanej. Roszczenia przysługujące osobom, o jakich mowa w § 1 art. 556 k.p.k., mają zaś charakter samodzielny i podlegają ograniczeniom zarówno co do ich zakresu (tj. mogą żądać tylko odszkodowania), jak i przyczyn ich powstania (tj. w przypadku niesłusznego skazania albo niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania).

Nie można przyjąć koncepcji skarżącego, iż ustawodawca „przeoczył” w art. 556 § 1 przesłankę niesłusznego zatrzymania. Zakłada się bowiem, że ustawodawca jest racjonalny, a w związku z tym przyjęte ograniczenie było celowe. W piśmiennictwie wskazuje się, że ograniczenie to jest związane z czasem zatrzymania, który jest krótkotrwały.

W realiach niniejszej sprawy M. L. został zatrzymany w dniu 9 lutego 2010 r. i tego samego dnia został on zwolniony. Nie stosowano wobec niego tymczasowego aresztowania. W tej sytuacji rodzicom zatrzymanego nie przysługuje odszkodowanie, co uniemożliwia uwzględnienie ich wniosku i czyni niecelowym rozważanie pozostałych kwestii, o jakich mowa w art. 556 § 1 k.p.k., dotyczących utraty przez nich utrzymania.

Końcowo zasygnalizować należy, że wbrew temu co wywodzi pełnomocnik wnioskodawców niemożność dochodzenia odszkodowania w oparciu o przepisy przewidziane w rozdziale 58 kodeksu postępowania karnego nie pozbawia całkowicie wnioskodawców, możliwości dochodzenia roszczeń, gdyż jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, cały czas otwarta pozostaje droga postępowania cywilnego.

Uwzględniając powyższe okoliczności wskazać należy, że apelacja nie mogła być uznana za zasadną, a w związku z tym Sąd Apelacyjny, w oparciu o art. 437 § 1 k.p.k., orzekł jak w części dyspozytywnej.